

FATİH DEVRİ RİCALİNDEN İSHAK PAŞA'NIN VAKFIYELERİ ve VAKIFLARI

VEHBI TAMER

Fâtih Sultan Mehmed devrinin seçkin devlet adamlarından biri olan İshak Paşa, ünlü Gâzilerden Paşa Yiğit Bey'in kölelerinden ve rumiyyü'l-asıl olduğu, *Devlet-i Osmaniye Tarihi*, *Kamusü'l-â'lâm ve Hadikâtü'l-vüzera* adlı eserlerde kat'i bir lisanla ifade edilmekte ise de Başvekâlet Arşivi Tasnif Komisyonu Azalığında bulunmuş ve kıymetli şahıslar hakkında mühim notlar almış olan Kâmil Kepecioğlu'nun, Halim Bâki Kunter'le Bursa'da müstereken yaptıkları bir etüd esnasında mumaileyhe vermiş olduğu nota nazaran :

İshak Paşa, İnegöllü İbrahim Ağa'nın oğludur. (1) İstanbul'un muhasarasında Edirne kapı ile Yedikule arasındaki cephenin kumandanlığını yapmış ve Fâtih'in vefatında da İstanbul'da Sadaret Kaymakamlığı vazifesini ifa etmiştir. İstanbul ve Selânik'te birer mahallesiyle - vakfiyelerinde zikri geçmiyen - Selânik'te İshakıyye adlı bir cami'i vardır. Selânik'te vefat etmiş, vasıyyeti üzerine, naşi İnegöle nakledilerek orada defnedilmiştir. Karısı Tacün-nisa binti İsfendiyyar Bey, II. Murad'ın metrukesi olup mumaileyhanın türbesi de İnegöle'dedir.

Müşarün ileyh, kabiliyet ve istidadı tab'iisi ve tâli'inin yardımıyla mertebeler kat' ve mansıblar devr ederek Bosna Beylerbeyi olmuş ve bilâhare vezaret mesnedini ihraz ederek, bir çok

vâliliklerde bulunduktan sonra Sadaret mevkiine yükselmiştir.

Âşık Paşa - zâde Tarihi'nin 117, 122, 126, 139. uncu sahifelerinde müşarün-ileyhin, II. Murad devrinde bir çok akınlarda bulunduğu yazılıdır. (2)

II. Murad'ın düşmanlarının hilelerini sezerek onlar hakkında, hükümdara verdiği bilgiler sayesinde bir çok muvafakiyetler elde edilmesinden ötürü, teveccüh ve muhabbetini kazanmış ve müşarün ileyh devr-i saltanatında da mühim hizmetler görmüştür.

855 Hicri yılı Muharreminin 16 ncı gününde, Fâtih Sultan Mehmed'in tahta çıkışından sonra Karaman oğlu İbrahim Bey'in, bir oğlunu Kutahya'da Germiyan oğluna, diğerini Aydın'da Mentеше oğluna göndererek, Padişah aleyhine kıyama teşvik ve teşebbüs ettiği haberinin gelmesi üzerine Anadolı

2 (... Fakir dahi olzamanda İshak Beyle Üskübe gelmişim... ve bir gün leşker içinde bir gavga oldu. İshak Bey ata bindi ve cem'i gâziler dahi bile bindiler. Nâgâh karışudan gördük. Bir iki kâfir çıktı ve bir nice dahi anlarında ardınca çıktı. Yayasın ardına tutmuş atlusın ardına kap kara pus olup gelir. Gâziler dahi tekbir getirüp karşı yürüdüler. Yayanun üzerine at saldırdılar. Yaya dahi ok septi. Oka bakmadılar, hücum ettiler, üzerine düştüler. Atlusı kaçtı yayasın at ayağı altında kırıldı. Şöyle kırgın oldu kim gâzilerin atı, kâfirlerin ölüsü arasında yürüyemez oldu. İshak bey çağırdı. "Hey Gâziler, iyi kırduunuz, esir edün!" dedi. Onun üzerine, vallah fakir, kırduğumdan gayri 5 in bağladım. Üskübe getürdüm. Beşini Üskübe'te 900 akçaya verdim. Elhâsıl ol yılda Semendire feth oldu ve cemi'i Las vilâyetini feth ettiler. Hisarlarına er kodular, şehirlerine Kadılar nasb ettiler, Semendire'de cuma namâzı kılındı ve cemi'i vilâyetine hükm ettiler. Sene Hicri 841. *Âşık Paşazâde Tarihi* S. 126.

1 Birer fotokopilerini aşağıya dercetmiş olduğumuz, müseccel vakfiyelerde de babasının adı İbrahim olduğuna göre, bu rivayet hakikate daha uygun düşüyor.